

ACC. N:R M. 14097: 1-4.

Landskap: Halland Upptecknare: Gunilla Hansson, Lund
Härad: Tönnersjö Berättare: Isak Andersson
Socken: Tönnersjö Berättarens yrke: Lantbrukare
Uppteckningsår: 1956 Född år 1886 i Bäckhult, Tönnersjö

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygdens. s. 1-4. LMF 73.

Det mest revolutionerande som hänt här inträffade när kalken kom hit, 1897. Då fick vi klöver och råg något alldeles kolossalt, men året därpå blev det desto mindre, för i början förstod en inte att följa efter med gödning. Det var far, Anders Larsson, född 1856, som började med kalk, och han var en föregångsman inom allt här i trakten. 1874 övertalade han farfar att sprida konstgödning på en rågåker, och det blev ju en enastående skörd. Från och med det året slutade vi äta blandbröd.

När jag var ung hade vi sex veckors ängshöst. Redan innan kalken kom började vi med något timotej, och sedan med klöver. Omkring 1900 kom rovorerna, men de förstördes av klumprot. 1906 övergick vi till föderbetor.

Det som näst kalken betytt mest för oss är stenbrytaren. Den kom hit 1912. Vi har jordbunden sten, och den låg så tätt att man kunde gå över åkern utan att trampa i jorden. Först sen stenen kommit bort kunde vi utnyttja de nyare och bättre redskapen.

En träharv har jag själv gjort till potatisen, och den används ännu. För övrigt har vi haft fjäderharv sedan 1907.

En tredje sak av stor betydelse var när P. Jönsson Rössjö 1905 köpte Lantmannens bok. Den gick bönderna här i trakten igenom tillsammans, träffades i de olika gårdarna och diskuterade.

1905 fick vi mejeri i Tönnersjö. Dessförinnan hade far, som lärt till mejerist, från 1888 och några år framåt haft mejeri hemma.

När jag var ung hade vi byns enda häst. De andra körde med oxar. När

ACC. N:R M. 14097:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

någon hade ett ärende till stan hette det bara "Gå till Anders Larsson". De lämnade till ex. skinn och kalvar till försäljning. Far hjälpte också till med skrivelser av alla stag, och han var nämndeman och kyrkvård i många år.

Något byalag har här inte funnits varken i fars eller mäs tid. Vägarna hölls i ordning så, att varje hemman hade en bit av kronovägen och en bit av kyrkovägen att hålla i stånd. Varje år i november inspekterade länsman och nämndeman vägen.

Far var den förste härifrån som gick med i slakteriföreningen, 1902. Snart följde byn efter. I början var det hård konkurrens från Danmark, men föreningen red ut stormen.

Den förste handelsmannen i Tönnersjö var Hans Petter Bengtsson, kallad Hans Petter Tripp. Han var torparson, men blev så förnäm av sigg och gick med trippande steg till kyrkan. Han började omkring 1888. Efter honom kom Kilian Zell, och nu är det sonen Arne Zell som har affären i Tönnersjö.

Här i byn hade Magnus Nilsson den första affären. Han kom hit som skollärare omkring 1860, och farfar gick i skola för honom. Det var cirkulerande skola på den tiden. Sen hade Magnus Nilsson affär i ett litet rum, som han hyrde. Det var mest snus, kaffe och jäst han sålde, och varorna fick han från Hans Petter.

Vi körde var vecka till stan och handlade hos Carlsson och Pil.

Här förekom ingen slöjd på samma sätt som i Knäredstrakten. Jorden är

ACC. N:R M. 14097:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

så pass bra och gårdarna så stora att där finns arbete nog. Men snickeri, vävning och smide till husbehov var vanligt. Far hade egen smedja. Han var mycket händig. 1908 började han tillverka trädgårdsbord och stolar av hasselvidjor. Min bror Johan och jag hjälpte till. Möblerna såldes i trakten och på torget i Halmstad, och en stor del gick till en uppköpare i Skåne. Vi gjorde över 3000 stolar. De kostade en och femtio st.

Ett allmänt sätt att skaffa sig extrainkomst var att skala ekbark och sälja till stan.

(Medd:s svägerska, fru Clara Andersson, född i Roshult: Förr fanns det något som kallades ljyskebinge(?). Gummorna kommo samman för att spinna och tvinna och sticka islandströjor, som de sedan sålde till Laholm. Då brukade de mäta tråd och se, vem som var snabbast.)

1897 fick vi cementgolv i st. för jordgolv i köket, och en köksspis sattes in i öppna fyren.

De största festerna var julagillena, som började tredjedag jul. Vartannat år skulle man ställa till med gille, och det ordnades noga så, att det inte blev två samtidigt. Jag spelade fiol och Johan klarinett. Julagillena upphörde vid första världskriget.

Söndagsdanser hade vi ofta på broar och logar om sommaren. En gång i månaden hade vi "lekar" med ungdom från flere byar. Det upphörde också i o.m. världskriget. Då kom dansbanorna och godtemplarordnarna. Första logen bildades 1901, och i början fick den många anhängare, men sen blev det mindre.

1902 var jag på bröllop i tre dar, och tredje dan bjöds på äreportagille.

ACC. N:R M. 14097:4.

Det var folket, som uppfört äreporten, som trakterades då.

Fortfarande har man tillställningar och i synnerhet begravningar i hemmet. I annat fall i Tönnersjö på bygdegården, som uppfördes omkring 1925.

Några frireligiösa möten har vi aldrig haft i denna byn. Men folket var mycket kyrkligt, och många gånger satt vi i knät under gudstjänsten.

En gång om året skulle man lämna säd till de fattiga, en tunna per mantal. 1905 fick ~~Jax~~ Johan och jag traktens första cyklar.

Hos I.A. fanns i rummet en spinnrock, ett par kardor och ull från egna får. Här bereddes ullen fortfarande hemma.

Från år 1897 hade I.A. en dagbok med uppgifter om när han arbetat i jorden, kört till stan, slaktat, skalat bark o.s.v.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND